

Goede levensbeschouwelijke educatie voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs

Beste leden van de verkiezingsprogrammacommissie van het [partijnaam],

Een belangrijke voorwaarde voor het welzijn en de welvaart van onze samenleving ligt in het vermogen om goed samen te leven. De nieuwe aandacht voor burgerschapsvorming in onderwijs en samenleving onderstreept dit. De coronacrisis wijst op het belang van solidariteit en moreel handelen in het algemeen belang en op de geestelijke veerkracht die dat vraagt. Het steeds opnieuw vormgeven van onze samenleving en economie in een wereldsamenleving plaatst ons voor ethische vragen. Op nieuwe generaties doen we een beroep om verantwoordelijkheid te nemen voor onze fysieke en sociale omgeving. Wat vraagt dit van scholen, in het bijzonder in de vorming van leerlingen?

Behoefte vanuit de samenleving

De Nederlandse samenleving is in de laatste decennia radicaal veranderd. Processen van secularisatie en levensbeschouwelijke pluralisering hebben zich voorgedaan, nieuwe religies hebben zich in Nederland gevestigd, en vragen naar zingeving, morele vorming en spiritualiteit doen zich onverminderd voor. De WRR wees op de 'dubbele transformatie' en studies van het Sociaal en Cultureel Planbureau bevestigen dit beeld.¹ Een open en tolerante samenleving vraagt om toegeruste burgers die beschikken over levensbeschouwelijke vaardigheid en morele en spirituele sensitiviteit. Het levensbeschouwelijke onderwijs in Nederland vindt dus plaats in deze voortdurend veranderende context. Er zijn grote verschillen in levensbeschouwelijke educatie in Nederland: scholen bieden onderwijs over levensbeschouwing en religie vanuit de eigen identiteit en traditie (bijzondere scholen) of geven geen tot weinig onderwijs op dit gebied (openbare scholen). In zowel de bijzondere als de openbare sector van het onderwijs – alsook in de politiek, in het maatschappelijk middenveld, en bij leerlingen en ouders – blijkt een behoefte om het levensbeschouwelijke onderwijs beter te laten aansluiten op de nieuwe behoeftes en uitdagingen van de levensbeschouwelijk diverse samenleving.

Goede levensbeschouwelijke educatie voor alle leerlingen

Om in deze behoefte te voorzien werkt het Expertisecentrum LERVO aan een 'Basiscurriculum Levensbeschouwing en Religie' voor heel het voortgezet onderwijs. We doen dit in opdracht van een brede coalitie vanuit het onderwijsveld.

Goede levensbeschouwelijke educatie kent drie pijlers:

1. **Inzicht verwerven** – leerlingen verwerven inzicht in religieuze en levensbeschouwelijke stromingen en fenomenen die de wereld, en de Nederlandse samenleving in het bijzonder, vormen en hebben gevormd;
2. **Persoonlijk standpunt** – leerlingen verwerven competenties op grond waarvan ze een persoonlijk standpunt kunnen innemen in levensbeschouwelijke en ethische kwesties;
3. **Dialogische vaardigheden** – leerlingen verwerven competenties op grond waarvan ze verantwoordelijkheid kunnen nemen als burgers in een democratische en plurale samenleving; in het bijzonder verwerven leerlingen het vermogen om in dialoog te treden met de levensbeschouwelijke ander.

¹ WRR, *Geloven in het publieke domein. Verkenningen van de 'dubbele transformatie'* (Den Haag, 2006). Zie ook recente studies van het SCP over religie en religieuze beleving in Nederland.

Onze vraag aan u

Met het oog op de komende verkiezingen voor de Tweede Kamer roepen wij u op om de waarde en het belang van goede levensbeschouwelijke educatie voor iedere leerling in het voortgezet onderwijs te benoemen in uw verkiezingsprogramma.

Hiermee waardeert u op een positieve manier de beweging die is ingezet in het onderwijsveld. Samen met LERVO zijn dat scholen, lerarenopleidingen en samenwerkingsverbanden van scholen en docenten. Dit alles is erop gericht dat scholen zelf vakken en vakgebieden kunnen ontwikkelen die bijdragen aan een kwalitatief sterk en hoogwaardig curriculum voor het vakgebied levensbeschouwing en religie. Recente rapporten (zoals de brede maatschappelijke heroverwegingen rond het onderwijs) laten de noodzaak zien van politieke partijen die de waarde en het belang van goede levensbeschouwelijke educatie voluit onderstrepen.

Voor meer informatie over het Expertisecentrum LERVO en de ontwikkeling van goede levensbeschouwelijke educatie voor iedere leerling in het voortgezet onderwijs kunt u terecht op www.expertisecentrumlervo.nl of via onderstaand e-mailadres. Wij beantwoorden uw vragen graag.

Namens de stuurgroep van het Expertisecentrum LERVO, 20 mei 2020,

Drs. Leo van Hoorn
Onafhankelijk voorzitter
06-10941438 info@expertisecentrumlervo.nl

Bijlagen:

- Achtergrondinformatie Expertisecentrum LERVO
- Overzicht samenwerkende partijen

Achtergrondinformatie Expertisecentrum LERVO

Een nieuw vakgebied: Levensbeschouwing en religie

Het Expertisecentrum LERVO (Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs) bouwt aan een nieuw vakgebied dat zowel in het bijzonder onderwijs als in het openbaar onderwijs voorziet in een behoefte. Het doel waarin een brede coalitie aan partijen zich verenigd heeft is 'Goede levensbeschouwelijke educatie voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs.'

Informatie over het expertisecentrum is te vinden op de website: www.expertisecentrumlervo.nl

Brede coalitie

Het Expertisecentrum LERVO is in 2018 gestart met twintig samenwerkende instellingen, namelijk de gezamenlijk wo- en hbo-lerarenopleidingen, de VDLG (Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst) en profielorganisaties Verus en VOS/ABB namens de schoolbesturen. Aan de hand van het nieuwe curriculum werken de partijen samen met docenten aan onderlinge afstemming m.b.t. het opleiden van leraren, het doen van onderzoek en aansluiting bij internationale ontwikkelingen. Hieronder treft u een volledig overzicht aan van de samenwerkende partijen.

Ontwikkeling van een nieuw vakgebied 'Levensbeschouwing en Religie'

Na meerdere consultatierondes onder opleiders en wetenschappers en onder vakdocenten godsdienst en levensbeschouwing werkt een projectteam van docenten, wetenschappers en opleiders momenteel samen aan de verdere uitwerking van een basiscurriculum voor het vakgebied 'Levensbeschouwing en religie'. Dit gebeurt in nauwe afstemming met het ministerie van OC&W en SLO. Het basiscurriculum zal worden uitgewerkt naar de verschillende schooltypen, rekening houdend met de verschillende uitgangspunten van openbaar onderwijs en bijzonder onderwijs. De ontwikkeling zal in een volgende fase met een aantal ontwikkelscholen verder worden uitgewerkt en worden afgestemd op de situatie in de scholen.

Onze ambitie is dat het basiscurriculum Levensbeschouwing en Religie een plek vindt op alle vo-scholen in Nederland. Dat kan op verschillende manieren: als onderdeel van een bestaand vak Levensbeschouwing of Godsdienst, of als vakgebied binnen het Mens- en Maatschappijdomein. In samenwerking met een aantal scholen ontwikkelt LERVO ook een nieuw schoolvak Levensbeschouwing en Religie waarin het basiscurriculum is opgenomen en verder wordt uitgebouwd. In de toekomst zullen alle vo-scholen de mogelijkheid hebben om dit nieuwe vak aan te bieden om op die manier goede levensbeschouwelijke educatie voor hun leerlingen te waarborgen.

Overzicht samenwerkende partijen

Leden van de stuurgroep Expertisecentrum LERVO:

- Drs. L. (Leo) van Hoorn, onafhankelijk voorzitter stuurgroep vanuit maatschappelijke partijen
- Prof. dr. R. (Roel) Kuiper, namens de landelijke opleidingen in het wo
- M.A. (Marchien) Timmerman MA, namens de landelijk opleidingen in het hbo
- H. (Hans) Teegelbeckers, namens de landelijke profielorganisaties Verus en VOS/ABB
- Drs. G.P.J. (Ger) van der Heijden MA, namens de Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst
- Dr. M.A. (Markus) Davidsen, projectleider ontwikkeling basiscurriculum
- M. (Marcel) Elsenaar, projectleider ontwikkelscholen en maatschappelijke betrokkenheid
- J.I. (Joanne) Bos MA, projectondersteuner

Organisaties die in het Expertisecentrum LERVO vertegenwoordigd zijn:

Onderwijsverenigingen

- VDLG - Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst
- VOS/ABB – Vereniging van openbare en algemeen toegankelijke scholen
- Verus - Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs

Wetenschappelijke opleidingsinstituten

- Protestantse Theologische Universiteit te Amsterdam/ Groningen
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Rijksuniversiteit Groningen
- Theologische Universiteit Apeldoorn
- Theologische Universiteit Kampen
- Tilburg University
- Universiteit Leiden
- Universiteit van Amsterdam
- Universiteit voor Humanistiek
- Vrije Universiteit Amsterdam

Hbo-opleidingsinstituten

- Christelijke Hogeschool Ede
- Cursus Godsdienst Onderwijs, Gouda
- Fontys Hogeschool, Utrecht en Tilburg
- Hogeschool Windesheim, Zwolle
- Islamic University Rotterdam
- VIAA Hogeschool, Zwolle